

АЛ. СОКОЛСКИ
ЗАБРАВЕНАТА ЗАГАДКА

chitanka.info

Когато старецът се събуди, тъмнината беше погълнала пищния залез, далечните сини планини и спокойния хоризонт на морето. Чувахе се само ленивият плясък на вълните в брега. Старецът разтърка очи и пое дълбоко хладния въздух. Беше задрямал като си почиваше на терасата. Някъде, навътре в залива, заблестя меката, бледа светлина на малка яхта. Също като звезда! Старецът вдигна глава. Обичаше звездното небе заради простора и величието му. Далечните трепкащи светлини вливаха в него спокойствие и увереност. Той не беше астроном, нито астронавт и звездите събуждаха в него чувства, свързани с детството и младостта му. През годините на дългия му живот, неговата мисъл винаги беше обърната към миналото. Беше археолог и всичко: ум, сърце и енергия беше посветил отдавна за изучаване на стръмните и криволичещи пътеки, по които с борба и мъка бе минало човечеството, за да достигне обединение и комунизъм. Изведнъж, през широко отворената врата на терасата, нахлу светлина. Чуха се гласове. През лятото му гостуваха синовете, внуците и правнуците. Старецът се заслуша. Говореше Марк — внукът-астрофизик.

— Най-важното сега е да полетим! Да изпробваме новите двигатели и като се върнем да помислим за далечно пътешествие. Векове наред хората са мечтали за тази скорост. Светът трябва да получи бързи, колкото се може по-бързи, резултати от своята победа над пространството.

Гласът млъкна и настъпи тишина. Старецът чакаше да чуе с кого говори внукът му.

— Не си прав, Марк! — започна тежък и спокоен глас. — Вярно, не едно поколение е работило и чакало да се постигне тази скорост. Тя единствена ни отваря широко вратите на Космоса, но това ни задължава. Не може току-така да се излезе на разходка. Трябва да полетим с определена цел — звезда с планетна система, да търсим разумни същества. Къде? Ето въпрос, над който трябва да помислим и ако е необходимо да почакаме.

Старецът се усмихна. Възразяваше Василий — най-малкият му син. От дете Василий беше спокоен и уравновесен. Чудно беше как стана ракетен конструктор! Изобщо всички — и синове, и внуци, и правнуци — се занимаваха с един или друг клон на космонавтиката.

Никой не почувствува влечение към неговата наука. Историкът не страдаше от това. Имаше толкова възторжени ученици.

В разговора се бяха намесили и други. Само преди месец във физическите лаборатории бяха успели да създадат антивещество, което щеше да позволи създаването на двигатели с огромна скорост. Вълнуваха се не само тук. Вълнуваше се цялата планета.

— Не може, не трябва да се чака! — Старецът не позна отначало младежкия глас. После се сети, че това е Георги, негов правнук. Един от добрите междупланетни щурмани. — Да се полети веднага към центъра на Галактиката, а по пътя ще се реши към коя звезда.

— Колко добре, че построихме най-големия си звездолет „Циолковски“ за такава скорост, макар да не бяхме открили гориво за него. След три, четири месеца ще може да се отлети.

Мъжът, който говореше, беше непознат на стареца, чувствуваше се акцентът на чужденец.

— Това е предвидливост, драги Алварец — отвърна Василий. — Ние бяхме уверени в получаването на антивещество и създаване на условия за неговото запазване. Същата предвидливост трябва да проявим и сега, когато говорим за полета. Нашият първи далечен скок трябва да провери една вероятност, една възможност. Нима, ти, Марк, не се вълнуваш от среща с мислещи същества?

— Вълнувам се преди всичко от реалните възможности. При първия полет няма изгледи да ги срещнем. Затова трябва да отлетим за малко, да се върнем и после вече да заминем за 20–30 години.

Марк замълча като видя на вратата своя знаменит дядо, академик Андрей Бровин. Всички станаха и го посрещнаха прави. Учените от цялата планета познаваха стареца. На всички езици бяха преведени неговите интересни, увлекателни трудове по световна история. Десетилетия наред той беше разказвал на милиони хора за живота и борбите на техните деди. Голямата му популярност идваше и от неговите книги по историческа психология. В тях академикът разкриваше противоречивото съзнание на миналите поколения. Богатата култура и неизчерпаеми знания му даваха възможност да изпълни книгите си с примери от живота на историческите личности и те се възприемаха почти като художествена литература. Поприведен, но все още с лека походка, академик Бровин приближи групата учени, като ги гледаше внимателно със сивите си, полуприкрити от тежки

прошарени вежди, очи. Ръкува се с Алварец и другия гост — индуския кибернетик Джафар и седна. Поглади с привичен жест късата си брада и тъй като всички мълчаха, се обърна към Марк.

— Моля, продължавайте, Марк.

— Говорехме — започна внукът — за експедицията „Циолковски“...

— Чух — прекъсна го старецът, — но защо мислиш, че при първия полет няма да се срещнат разумни същества?

— И децата знаят... — започна разпалено Марк, но академикът го прекъсна:

— Представи си, че старците не знаят.

Марк замълча за миг и сведе виновно очи.

— Известно е, че дори и на някои от близките звезди да има планетни системи, на тях няма висши форми на живот — разумни същества.

— Откъде такава сигурност?

— Но дядо — намеси се Георги — още през XX век, а после и през XXI, десетки години са отправяни сигнали към най-близките звезди. Както ние преди няколко века сме открили, че за разговор в Космоса е най-удобна вълната на водорода, така и всички разумни същества ще достигнат до същото.

— А от къде знаете, че и те десетки години не са изпращали сигнали, но това е било например през XIX век?

— Да оставим сигналите. Ако те са започнали междוזвездни полети, защо не идват при нас? Защо не са идвали?

— Защо не идват? Тяхна работа, а дали не са идвали е неизяснен въпрос.

— Нима другарят академик смята, че един престой на гости от Космоса не би оставил следи? — намеси се Джафар.

— Възможно е, ако са идвали преди няколко хилядолетия.

— Все пак, дори и да не са срещнали хора с развита култура, не биха ли оставили някакви знаци, така за себе си?

— Едно е сигурно, ако има мислеци същества на близките звезди, те нямат висока техническа култура. — Марк говореше остро и категорично. — Такива същества ще срещнем само в централните звездни сгъстявания на Галактиката. Но понеже и след година...

— Марк, ти трябва за една година да се върнеш в училище! — сърдито го прекъсна старецът. — Така значи? Щом са с по-ниска култура не ни трябва?! Нека да отидем при по-развитите, от тях ще научим нещо даром! Така ли?! А това, че ние бихме помогнали някому? Че с нашата помощ могат да прескочат столетия не е важно?!

Старецът се изправи, огледа присъстващите, поклони се и тръгна да излиза. После му хрумна нещо, наведе се над индийския учен и тихо, тайнствено прошепна.

— Все още по земята, драги Джафар, има неразрешени загадки... — и леко приведен, без да се обръща, напусна залата.

Настъпи тишина. Марк се чувствуваше неудобно загдето бе разсърдил стареца. Най-възрастният, Василий, се опита да заглади неприятния случай.

— Не се сърдете на баща ми. 148 години не са малко — разделя ни цяла епоха.

— Дядо е един от първите хора, на които са приложили средства за обновяване на тъканите. Масовото им прилагане е започнало доста по-късно и затова неговата възраст е още рядкост — обясни Георги.

— И дори на такава възраст, той е запазил всички умствени способности — каза Джафар.

— Намирате ли? — запита Марк.

— Напълно, Марк Бровин! — тихо, но сериозно и натъртено отвърна Джафар. — Ние сякаш забравихме тази страна на въпроса. А той е бил съзнателен човек, когато е завършило обединението на планетата, когато взаимопомощта е била на първо място.

— Знаете ли как го наричат студентите му? „Вечният“. Повече от век се занимава с история и археология. „Вечният“ е малко труден, но изобщо е прекрасен старец. Какво ви прошепна, Джафар ако не е тайна? — попита Георги.

— Каза, че по земята все още имало неразрешени загадки!

— Може би неговата археология ще ни помогне да разрешим въпроса за полета?

Всички се засмяха на шегата на Марк.

Старецът се прибра в кабинета си. Седна на бюрото и се замисли. Обикновено вечер, той изваждаше малкия записващ апарат и

си припомняше случилото се през деня. Сега не посегна към джоба. Когато отговаряше на Марк, се сети за разговора си тази сутрин. Както винаги, бе излязъл да се разходи край брега. Мястото беше откъснато, часът ранен и старецът се изненада, когато го пресрещна млад момък. Той смутено заговори, че е следвал астрономия, че сега е преминал към археологията и го е заинтересувала много една изчезнала култура в Южна Америка. Като чу Америка, старецът препрати момъкът при Петрушовски — негов ученик, който се занимаваше с културата на майте, инките и другите стари южноамерикански народи. Петрушовски беше млад и много надежден учен. Млад, разбира се, за стареца, защото наближаваше седемдесетте! Каква беше връзката между астрономията и археологията, какво беше казал момъкът за изчезналата култура? Бровин извади записващият апарат. За съжаление разговорът беше изтрит. И името на момъка не си спомняше, беше българин и толкова.

Думите на Марк ли го раздразниха, та се развълнува за тези неща, или... Не. Момъкът беше намекнал, че това са следи, може би не от земна култура. Трябваше да се провери. От изключителна важност беше да открият следи от „гости“. Но как да го намери? Може би е при Петрушовски? Старецът се свърза с районния център на видеотелефона. Дежурната трепна като видя познатото лице на академика. Обикновено всичко ставаше автоматически, но тя разбра, че сега ще трябва да потърси сама на няколко места Петрушовски, не само във Варшава.

Мина доста време, но когато синият екран трепна, на него се усмихваше лицето на Ладислав Петрушовски.

— Добър вечер, другарю академик! Радвам се, че ме търсите.

— При тебе ли е един млад българин? — направо започна старецът.

— Тук е, другарю Бровин. Тази вечер ме намери.

Оскъдна усмивка сви устните на стареца. Този момък започна да му харесва.

— Е, какво ще излезе от неговата работа?

— Виждате ли — започна Петрушовски, — това е наистина една забравена загадка. Дали е следа от земна култура или не, трудно е да се каже. Става въпрос за едни особени архитектурни паметници. Паметници твърде условно казано. Това са линии и фигури, съставени

от светли камъни, разположени на стотици метри и даже километри. Смисълът на фигурите не е разгадан. Били са открити случайно в средата на XX век при аероснимки в гористите пустинни местности. Археолозите от онова време ги отнасят към културата „Наска“. Тя е дошла след културата „Чавин“, появила се около 800 години преди н.е... Какво е странното? За културата „Наска“ има много легенди, но нито една не говори за тези паметници. И друго. В един географски алманах от 1960 година ваш сънародник пише, че отнасянето на тези паметници към културата „Наска“ не се споделя от много учени и е без особено основание. Според него, те са много, много по-стари. Това е всичко!

— Да... — Бровин мълча доста дълго, сякаш забрави, че разговаря. Петрушовски и Боян Стаменов наблюдаваха прорязаното от дълбоки бръчки чело, свъсените вежди закрили очите му и не смееха да нарушат мълчанието. От време на време академикът вдигаше немиждащ поглед към тях, зениците му се присвиваха и отново навеждаше глава.

— Кога бихте могли да дойдете при мен?

— Утре сутринта — изненадан отвърна полякът.

— Нима нощните ракетоплани са отменени?

— Тогава тръгваме веднага! — вдигна рамене Петрушовски. До рамото му се виждаше засмяното, изпълнено с нескривана радост, лице на младия българин.

За три часа Петрушовски и Стаменов прелетяха разстоянието до Кавказкия бряг на Черно море и се озоваха пред вилата на Бровин. Тихомълком той ги заведе в кабинета си.

Решиха да отидат в Перу. Боян не затвори очи цяла нощ. Колко беше мислил, има ли право да занимава големия учен с приумиците си. И днес всичко тръгна по нов път. Петрушовски и „Вечният“ не му обърнаха гръб! Това беше големият ден в живота му! Неговият живот?!... Скоро беше навършил 26 години. След астрономическия институт беше половин година на IX спътник, после отиде на Меркурий, където огромни фотоелементи преобразуваха слънчевата енергия. След това го увлече историята и археологията. Щеше ли да намери себе си в тази работа?... Предполагаше, че формите и линиите, начертани на тайнствените камъни, може би образуват някакво уравнение. Какво би могло да даде то, Боян не знаеше, но му се

струваше, че там е ключът на загадката. Възбуденият мозък продължи да разсъждава, да измисля формули и решения...

Пътуването до Южна Америка мина леко. Академията на науките на континента, чрез своя филиал в Лима им даде всичко необходимо. Името на Бровин събра много млади хора, които желаеха да помогнат. Той избра само няколко души — мъже. По желание на Боян в малката експедиция беше включен и математикът Родриго Пилар.

Четири дни след нощното съвещание, лагерът беше изграден. Капковидните ракетоплани, с които пренесоха апаратурата, лесно се превърнаха на жилища. Двойните прозрачни стени се изпълваха с газ и по желание пропуснаха само част от светлината. Малък атомен реактор даваше топлина и енергия. Високо се простряха пипалата на телевизионните антени. Чрез спътника на югозападното полукълбо, сякаш неподвижно увиснал на небето, учените можеха да се свържат с целия свят. Денонощно сновяха роботи, които извършваха общата работа. Автоматите грижливо изследваха всеки камък, заснемаха го, измерваха големината и тежината му, начертаха подробни карти. Редът на камъните образуваше пресечени триъгълници. Няколко лъча, изхождащи от една точка, отиваха значително по-далеч. Освен тези линейни фигури имаше и кръгови. Те приличаха на разтворени спирали и пресичаха правите линии. Трудно беше да се разбере смисълът и предназначението им. Направени бяха стотици сравнения с всички стари култури на земята, но никъде не се намери и най-слабо наподобяване. По цели денонощия Родриго Пилар не излизаше от кабината си. Неговата подвижна мисъл на математик създаваше най-чудновати предположения. Младият бразилец отдавна беше отхвърлил надеждата на Боян, че от камъните може да се създаде някакво уравнение. Понякога Родриго опитваше явно абсурдни неща. Пътят на Бровин и Петрушовски беше друг: те се опитваха да намерят творческата причина — замисъла на създателите на паметниците. Какво ги беше накарало да наредят камъните точно в този ред? Какво са искали да изразят?

— Няма такова нещо, което да е измислено от човек и друг човек да не може да открие! — беше любима фраза на Бровин и той непрекъснато я повтаряше.

Беше се минало доста време, когато една вечер старецът допълни:

— Стига това да е човек. А разумни същества от друга планета?... Не знаем нито логиката им, нито начинът им на мислене, нито средствата им на изказ. И все пак, какво биха желали да кажат с паметниците?

Въпросът се отнасяща към всички, но никой не се опита да отговори.

— А може би... — започна Боян и замълча.

— Какво може би? — подкани го Родриго.

— Мисля си, не е логично „гостите“ да оставят карта — звездна карта! И паметниците да са...

Родриго не го изчака и се спусна към снимките. Дойдоха и другите. Но камъните съвсем не приличаха на звездна карта. Петрушовски побърза да отбележи краищата на лъчите. Получи се някакво съзвездие и всички нетърпеливо застанаха пред телевизионния екран. Само за няколко минути беше установена връзка с астрономическия център в Буенос Айрес. Оттам започнаха да препредават различни участъци на звездното небе. До късно през нощта членовете на експедицията разглеждаха, сравняваха, но никъде по картите нямаше подобно съзвездие. По едно време Родриго и Боян забелязаха, че са сами. И двамата бяха преуморени. Боян реши да подиша чист въздух и излезе от кабината. Звездите бяха започнали да избледняват. Утринният хлад действуваше успокоително. От изток небето светлееше и една след друга изчезнаха блестящите точки. С мъка той гледаше безмълвието им. Два месеца и половина труд бяха отишли напразно. Не! Те бъркаха някъде! Не само за него произходът на паметниците беше извън земен. Бяха ги създали други разумни същества. Единствената легенда, която откриха, беше, че мястото е било прокълнато. Всеки, докоснал се до камъните заболявал. Хилядолетия туземците бяха странили от областта. Вероятно „гостите“ бяха създали закрила за своите знаци. А може би трябваше да разделят линейните от кръговите форми? Може би тогава да се получи нещо? И въпреки, че можеше да си представи всичко само като затвори очи, той се затича към кабината. Родриго стоеше отпуснат и някак си неестествено усмихнат. Бразилецът скочи и като прегърна Боян започна да се върти с него из тясното помещение. После го дръпна до

масата и му показва чертежа. На местата, където кръговите и линейните форми се пресичаха, бяха начертани звездички. Чертежът заигра пред очите на Боян, замъгли се, след това стана ясен и той каза само:

— Вега!

— Да, приятелю, синята звезда Вега! Аз гледах, търках очите си и не вярвах. Нима е било толкова просто?

— Ела, веднага да събудим всички! — задърпа го за ръката Боян.

Сънени в кабината дойдоха Бровин и Петрушовски. Победата беше дошла, когато бяха готови да се откажат от борбата. На 82 ден камъните „проговориха“. Забравената загадка разкри тайната, съхранявана хилядолетия!

Всички стискаха ръцете на бразилеца и българина.

— Защо стоим прави, да поседнем — каза старецът. — Още работа ни предстои, но да се порадваме на постигнатото.

След толкова дни беше отменено негласното споразумение — да не се включва без нужда Централната предавателна станция на Северното полукълбо.

Зазвуча музика. По екрана трепнаха зелени поля и блесналите на слънцето многоетажни постройки на потънали в дървета градове. Безкрайни лесове се прерязваха от канали и изкуствени езера. Натезали от плодове градини се сменяваха от плажове, по които тичаха деца.

— Европа ще предава важно съобщение! — каза Петрушовски. — Това е сигналът.

След малко на екрана се показва светлоока девойка. Усмихната и развълнувана тя заговори:

— Съветът за овладяване на Космоса предава важно съобщение. Утре в последния ден на 185-та година от обединението на планетата, от централния космодрум в Северна Африка ще отлети „Циолковски“ — първият земен кораб със скорост, близка до тази на светлината. За началник на експедицията е определен ученият Марк Бровин. Звездолетът излита предсрочно, тъй като неговите задачи са ограничени, ще пътува около 4 земни години.

— Хлапак! — скочи от стола си „Вечният“. — Ще лети? Къде ще лети и той не знае! Така само да се върши нещо... — После гневът му изчезна. Той се засмя. — Те наистина не знаят къде да летят. Добре, ние ще им кажем.

— Но, другарю академик, — обърна се към него Петрушовски — там е вече следобед. До излитането остават 15 часа!

— Тогава веднага на път.

Дълги часове транспортният ракетоплан се носеше над Атлантика. Старецът се наложи, да не извикат друг по-бърз, нито се съгласи да съобщи по радиото за откритието.

— Защо е тази нервност? — казваше той. — Ще пристигнем на време. Нека се готвят, нека мислят, че са прави.

Напразно радиомаяците, окръжаващи космодрума, ги предупреждаваха, че навлизат в забранена зона. Ракетопланът отговаряше, че академик Андрей Бровин отива при началника на експедицията. Мълчалив, неразгадаем слезе старецът и се отправи към залата, където бяха Съветът за овладяване на Космоса и екипажът на „Циолковски“. Едва, когато отвори вратата, неговото лице изразяваше тържество. Марк почувствува, че се е случило нещо много важно. Той стана и отиде да посрещне прочутия си дядо.

„Вечният“ изглежда присъстващите и каза просто:

— Науката за миналото — археологията и науката на бъдещето — астрономията, ви носят вест за съществуването на разумни същества!

Едва каза това и старецът почувствува умората на безсънната нощ и пътуването. Трябваше да седне. Развълнуваните хора го наобиколиха, но той махна с ръка:

— Нека ви разкажат младите.

След час всички станции на планетата предаваха. Човечеството не беше само! В Космоса имаше братя по разум! Към тях в близко време щеше да полети звездолетът „Циолковски“.

Публикувано в списание „Наука и техника за младежта“, брой
5/1961 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.